

ОРЛОВА Олена Олександрівна,
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*
КОСЕНКО Єлизавета Вікторівна,
здобувач вищої освіти
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПРАВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Ідея вступу до Євросоюзу незмінно популярна в суспільстві: згідно з опитуваннями громадської думки, її тією чи іншою мірою підтримують не менше 60 % громадян. Такої ж думки дотримується переважна більшість політичної еліти (принаймні до такого висновку можна дійти, аналізуючи програми партій). Нарешті, «європейський вибір», який трактується як проголошений Президентом України та Урядом намір у майбутньому стати офіційною державною доктриною, ґрунтується на інтеграції України до Європейського Союзу. Таким чином, існує формальний консенсус, який в принципі дає можливість формулювати послідовну політику, спираючись на підтримку громадської думки. Тому важливою складовою правової реформи, що триває в Україні, є процес наближення національної правової системи до законодавства Європейського Союзу.

Необхідність такого зближення зумовлена тим, що розвиток і поглиблення торговельно-економічних відносин з європейськими країнами залежить від соціальних, економічних і законодавчих передумов. Проголошений нашою державою стратегічний шлях до євроінтеграції передбачає всебічне входження в європейський політичний, економічний і правовий простір. Гармонізація національного законодавства з правом Європейського Союзу є однією з найважливіших умов поглиблення співпраці з ЄС та поступової інтеграції до його лав (набуття статусу асоційованого чи повноправного члена) кожної держави, яка має намір до нього приєднатися. Україна, яка перебуває на етапі інтеграції, може і повинна зробити певні кроки для наближення свого законодавства до європейського [1, с. 35].

Розвиток відносин з Європейським Союзом значною мірою залежить від законодавчого закріплення незворотності ринкових перетворень в Україні та забезпечення надійних гарантій захисту прав людини, що в свою чергу свідчитиме про готовність нашої країни виконувати свої міжнародні зобов'язання та щирість намірів щодо європейської інтеграції – це один із основних напрямків процесу об'єднання. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу визначає, що адаптація законодавства є одним з основних напрямків

інтеграційного процесу. Отже, адаптація законодавства є складним і багатовимірним явищем, і майбутнє членство України в Європейському Союзі не є єдиною його метою. Розвиток національного законодавства в напрямку його зближення із законодавством ЄС має забезпечити високий рівень нормативно-правової підготовки в нашій державі, що, у свою чергу, сприятиме створенню ринково орієнтованого соціального законодавства, яке забезпечить розвиток політичної політики, комерційну, соціальну та культурну діяльність громадян України, стан економічного розвитку та сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, підвищуючи його до рівня держав-членів Європейського Союзу [2, с. 52].

Планування та хід роботи з адаптації правової системи є одним із основних принципів концепції адаптації правової системи України до правової системи Європейського Союзу, яка була схвалена Кабінетом Міністрів України у серпні 1999 року. Процес поділяється на три окремі етапи, на кожному з яких має бути досягнуто певного ступеня узгодження законодавства України із законодавством ЄС у сферах, визначених концепцією. На першому етапі, який триває в поточному періоді, завданням уряду є:

- забезпечення розвитку правової системи України відповідно до вимог Європейського Союзу;
- гармонізація законодавства України з вимогами Угоди про партнерство і співробітництво;
- забезпечення розвитку законодавства України за пріоритетними напрямками в напрямку поступового наближення законодавства ЄС.

На даному етапі неможливо провести повний огляд чинної правової системи України та забезпечити її повну відповідність. Про це можна буде говорити лише на наступних етапах розвитку інтеграційного процесу України з Європейським Союзом [3, с. 27].

Прийняття програми інтеграції України до Європейського Союзу стало важливим кроком у напрямку гармонізації українського національного законодавства із законодавством Європейського Союзу. Ця програма встановлює керівні принципи для визначення методів і темпів реалізації певних пріоритетів у адаптації законодавства, зумовлених прогресом у здійсненні економічних реформ і спрямованих на досягнення стандартів, що впливають із цілей монетарного, економічного та політичного союзу держав – членів Європейського Союзу, сформульованих Радою Європейського Союзу в червні 1993 року в Копенгагені. Постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2001 року № 345 був затверджений План дій щодо реалізації пріоритетних положень Програми Інтеграції України до Європейського Союзу на 2001 рік, складовою якого є План роботи з адаптації законодавства України до законодавства ЄС на 2001 рік [4, с. 136].

Особливістю європейського права є те, що воно створилося і активно розвивається на базі як континентального, так і звичаєвого права. Наприклад, питання гарантування прав і свобод людини, якими займається Європейський

суд з прав людини в рамках 26 скликання Ради Європи, який поєднує у своїй роботі елементи континентального та звичаєвого права. Зокрема, він досить активно використовує у своїй практиці правило прецеденту. Він роз'яснює рішення судів не тільки на основі стандартів певних конвенцій, але й на принципах справедливості, природного права, норм моралі, суспільної необхідності тощо. Держави-члени Ради Європи, зокрема Україна, зобов'язані визнати обов'язкову юрисдикцію цього суду [5, с. 133].

На даний момент, інтегруючись до європейських структур, наша держава набула повноправного членства, як уже зазначалося, у ряді європейських міжнародних організацій і поступово реалізує свій намір вступити до Європейського Союзу. Як відомо, основною вимогою для вступу та перебування України в більшості організацій є визнання верховенства права, гарантування основних прав і свобод людини і громадянина [6, с. 246].

Особливого значення надається питанню гармонізації національного законодавства нашої держави з європейськими нормами та стандартами. Тут багато роботи. Адже, на думку багатьох експертів, для входження в правове поле Європи, Україні необхідно прийняти нові закони або внести відповідні зміни до законів та інших нормативно-правових актів, яких налічується майже 4 тисячі. По суті, мова йде про створення абсолютно нового законодавства, заснованого в багатьох випадках на міжнародних принципах і стандартах, які раніше не використовувалися в практиці нашої країни. Такі перетворення можуть бути здійснені лише за умови активного наближення законодавства України до права Європейського Союзу, Ради Європи, Організації європейської безпеки та співробітництва та інших європейських міжнародних організацій [7, с. 69].

Тому при створенні національної правової системи держави відповідно до стандартів ЄС необхідно одночасно з адаптацією існуючих законів ухвалювати нові правові процедури, які гармоніюють із правовим полем Європейського Союзу. Роль вищого законодавчого органу країни в цьому процесі абсолютна. Беззаперечним також є те, що процес адаптації українського законодавства потребує злагодженої взаємодії всіх гілок влади. На жаль, Україні ще далеко до європейських стандартів правового регулювання.

Багатогранність європейського правового поля та його складний характер чітко вказують на труднощі на шляху гармонізації національного законодавства з європейським. Становлення правової сфери держави – це тривалий суспільний процес, який органічно пов'язаний зі змінами в усіх інших сферах життя суспільства. Неможливо штучно прискорити цей процес, але необхідно створити спосіб, який би надав йому найбільшу допомогу. Необхідно також розширити і поглибити наукові дослідження проблем адаптації та забезпечити впровадження наукових рекомендацій з цих питань у реальну практику.

Бібліографічні посилання:

1. Баймуратов М., Максименко С. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз. *Право України*. № 10. С. 101.
2. Картавцев В. Адаптація законодавства України в сфері національної безпеки до правових систем ЄС та НАТО. *Євроатлантикінформ*. 2006. № 4. С. 50-55
3. Міщишин В. Окремі питання модернізації інституту державної служби в Україні, росії та Польщі: компаративістський підхід. *Вісник державної служби України*. 2010. № 2. С. 27-31.
4. Дахно І. І. Міжнародне економічне право. Київ: МАУП, 2000. 158 с.
5. Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, пріоритети. *Право України*. 2004. № 10. С.132-135.
6. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні. Львів: ЛНУ, 2002. 312 с.
7. Плетньова О. Особливості адаптації конкурентного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Право України*. 2007. № 10. С. 67-73.

ПЕТРУШЕВСЬКА Валентина Костянтинівна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПОВНОВАЖЕННЯ ТА ФУНКЦІЇ СТАРОСТИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Створення нової інституції у системі органів місцевого самоврядування – старости, обумовило актуальність дослідження його функціонального потенціалу.

Староста як посадова особа місцевого самоврядування є найбільш наближеною до громади. Від старости залежить повноцінне функціонування громади, особливо в умовах воєнного стану. Актуальність дослідження його функцій і повноважень пов'язана і з тим, що в сучасній науці конституційного права відсутні комплексні наукові дослідження інституту старости у місцевому самоврядуванні.

Функціонування інституту старости досліджували І. Алмаші, М. Алмаші, М. Баюк, М. Войт, Т. Гаман, О. Гуменюк, І. Дробуш, І. Ковтун, І. Панова Р. Примуш, І. Рижук, С. Флентін та ін. Але на сучасному етапі відсутні цілісні й комплексні наукові дослідження конституційно-правового статусу старости, що і обумовлює важливість та актуальність цього дослідження.

У ст. 54-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. старосту визначено як посадову особу, яка виконує свої повноваження у межах старостинського округу, працює на постійній основі в апараті відповідної ради або у виконавчому комітеті ради [1].

Основним елементом правового статусу будь-якого органу чи посадової особи є, передусім, його функції та компетенція, при цьому перший елемент – функції – завжди визначальний, а другий – компетенція – залежний, хоча